

alimara

COL·LECCIÓ «IMAS»

Innovació i Metodologia en Afers Socials

Suplement Núm. 60. Setembre 2019

ISSN: 2659-5273

Persones usuàries que pernocten als centres de la Xarxa d'Inclusió Social. Anàlisi del III recompte de persones sense sostre

---

Alfonso López Bermúdez

Grup de Recerca Desigualtats, Gènere i Polítiques Públiques

UIB

Resum

És realment difícil donar visibilitat a les situacions o problemes que resulten incòmodes per a la societat, i un d'aquests és la problemàtica del sensellarisme. Aquest article analitza els resultats del cens objecte del III recompte de persones sense sostre que va fer l'IMAS la nit del 27 de març a Mallorca per poder disposar d'una aproximació al nombre de persones que es troben en situació de vulnerabilitat ja que afecta greument el seu procés d'inclusió social.

Paraules clau

Inclusió social, sensellarisme, recompte.

Introducció

La Unió Europea (Comité de las Regiones. Consejo de la Unión Europea, 2014) identifica els mecanismes de l'exclusió social com aquells a través dels quals «es nega als individus i als grups pertanyents a una societat, la seva participació en els intercanvis, les pràctiques i els drets socials que els són imprescindibles per a la integració social i per a la seva identitat social i personal». En aquest sentit, l'exclusió social és tractada com aquests termes que expressen allò que ha quedat fora, allò que no està integrat, inclòs i que s'analitza com dins-fora, blanc-negre, nacional-estranger, normal-dement, amb-sense... (Juan, 2015).

En aquest marc de l'exclusió i la inclusió, del que queda fora i dins, de tenir o no tenir, l'habitatge representa, en les societats actuals, un factor important d'integració social i les manques en aquest àmbit poden convertir-se en la causa que desencadenen la resta de processos d'exclusió (Colau i Alemany, 2012; Uribe, 2015). Aquesta correlació entre desprotecció i habitatge ha propiciat l'augment d'una de les situacions més greus de l'exclusió: el sensellarisme. (Cabrera i Rubio, 2008; Pinar i Caballol, 2010; Trilla, 2014).

És per això que, històricament, davant la pobresa extrema de les persones sense llar, les administracions han tendit a focalitzar els esforços en l'atenció al col·lectiu mitjançant albergs i equipaments residencials que tinguin la finalitat de proporcionar un sostre, una atenció institucionalitzada, a totes les persones que dormen al carrer (Sales i Campos, 2016). Però ens trobem davant una situació complexa sobre la qual costa trobar dades actualitzades i exactes: quantes persones estan sense llar i quines són les seves necessitats.

És realment difícil donar visibilitat a les situacions o problemes que resulten incòmodes per a la societat, aquells que, malgrat estar a la vista de tot el món, ningú vol que es lliguin amb el lloc en el qual viu, ja sigui perquè es pensa que enlletgeixen el paisatge urbà o perquè es creu que poden allunyar el turisme (Creu Roja, 2016). Una manera de conscienciar i visibilitzar la situació del col·lectiu, així com la intervenció que es fa en favor seu, és aportar dades reals sobre el conjunt de la situació.

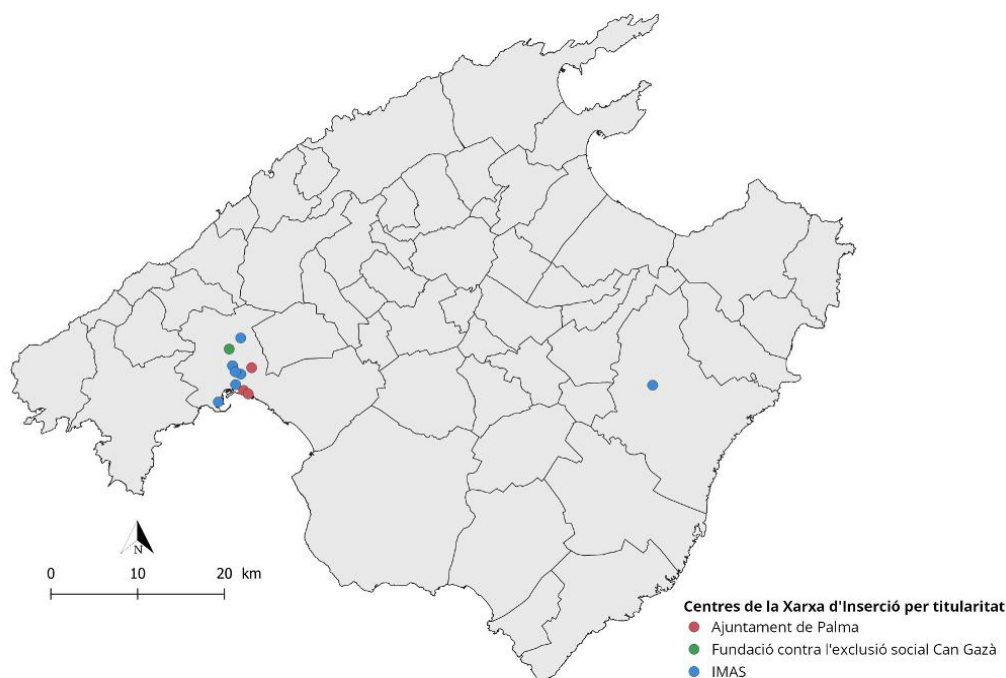
Amb aquesta finalitat, nombroses ciutats de tot el món, fan censos o recomptes nocturns per aconseguir una estimació de les persones que es troben en situació de carrer. Però, amb el pas dels anys, aquests censos o recomptes han anat més enllà i permeten, no només quantificar el nombre de persones en situació d'exclusió residencial greu, sinó també

analitzar la situació de les persones identificades en aspectes relacionats amb la situació administrativa, nivell educatiu, activitat i ingressos, itineraris d'exclusió, estat de salut, consum de drogues, relacions familiars i socials i ús i valoració dels diferents serveis. Malgrat això, els resultats aportats s'han de prendre amb cautela i no s'han de considerar estadístiques exhaustives que presenten una radiografia fidel de la realitat del col·lectiu, ja que es produeixen certes limitacions metodològiques. La principal limitació es troba, precisament, en què aquests es fan una nit de l'any a l'atzar i a pesar que vol ser exhaustiva, no és possible controlar el grau d'error que es produeix en la localització de persones en situació de carrer. (Observatorio Hatento, 2015)

El primer recompte d'aquest tipus que es va fer a Espanya es va dur a terme a Madrid l'any 2006 i es va fer seguint el model de la ciutat de Nova York, pionera en aquesta classe de recerques. Des de llavors, a més de Madrid, s'han fet estudis de recompte nocturn en diverses ciutats, com Barcelona, Biscàia, Bilbao, Mallorca, Saragossa, Sevilla.... Els recomptes nocturns permeten explicar quines són les característiques més rellevants sobre la situació de les persones sense llar a Espanya, a més de constituir el marc en el qual s'insereix l'Estratègia Nacional Integral per a Persones Sense Llar 2015-2020 (ENI-PSH), aprovada pel Consell de Ministres l'any 2015 (Creu Roja, 2016; Ministeri de Sanitat Serveis Socials i Igualtat, 2015).

A Mallorca, acollint-se a aquesta estratègia –i des de l'any 2015–, l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS, d'ara endavant), fa un cens o recompte nocturn bianual de les persones que pernocten al carrer i en els espais públics (bancs, parcs, casetes de la llum...), acompanyat (des de l'any 2017) d'un altre cens de les persones que pernocten o resideixen en els centres habilitats, siguin d'urgència, de curta o de llarga estada. D'aquesta manera, promou el dret a una imatge veraç i respectuosa de les persones sense llar per sensibilitzar la ciutadania sobre el col·lectiu.

Gràfic 1. Situació dels centres de la Xarxa d'Inclusió

Font: Dades de la Fundació Trobada

El segon i darrer recompte o cens de persones que pernocten o resideixen en centres, fet a Mallorca, va tenir lloc la nit del 27 de març del 2019. En aquesta enquesta, estaven convidats a participar el total de centres pertanyents a la Xarxa d'Inclusió de l'illa, formada pels 11 centres, dels quals 9 són a Palma i 1 a Manacor, i 3 gestionats per l'Ajuntament de Palma, 1 la Fundació contra l'exclusió Can Gazà i 6 el propi IMAS. Finalment, els principals centres que varen aportar dades varen ser: l'alberg de Manacor, sa Placeta, Ca l'Ardiaca, Casa de Família, Ca'n Gazà, Es Refugi, Centre de Primera Acollida, centre de Pastoral penitenciària.

Aquest cens es va fer mitjançant la metodologia de l'enquesta en línia, considerada l'eina òptima, ja que tots els centres participants disposaven dels requisits tècnics i la infraestructura virtual necessària. A més, l'eina utilitzada va ser la de Google Docs, interfície capaç d'editar i proporcionar un seguiment instantani de les enquestes que s'han fet, així com bolcar-les en un full de càlcul (Alarco y Álvarez-andrade, 2012). D'aquesta manera, a més, es facilita que l'estudi pugui ser replicat en el futur, seguint la lògica de fer-lo de manera bianual.

El qüestionari es va compondre de 22 preguntes relacionades amb l'edat, l'ocupació, la nacionalitat, el gènere, la localització, el nivell d'estudis, la salut, la situació familiar, la professió, la cerca laboral, els motius que l'han portat a aquesta situació, el temps que la pateix... Amb l'objectiu de fer una anàlisi descriptiva exhaustiva, s'han analitzat les respostes extretes mitjançant el programa informàtic d'estadística, SPSS, que ens ha permès comprovar percentatges precisos i diferències significatives entre les variables que s'hi han recollit.

En l'anàlisi, hem pogut comprovar que moltes de les variables d'anàlisi, es poden relacionar amb una sèrie d'aspectes més genèrics, que aporten una classificació i identificació més clara i precisa. Aquests aspectes i les variables que engloba, són els següents:

- Aspectes relacionats al perfil: gènere, edat, nacionalitat, estat civil, nivell d'estudis, temps residint a Mallorca.
- Aspectes relacionats a la localització: centre on es trobaven, temps en el centre, residència abans de trobar-se al carrer, pernoctacions al carrer a la darrera setmana, primera vegada en situació de carrer.
- Aspectes relacionats a la seva situació actual: problemes de salut, ingressos hospitalaris, medicació, font d'ingressos, víctimes de delictes.
- Aspectes relacionats amb el món laboral: ocupació exercida durant més temps, treball actual, durada de la jornada, metodologia de cerca de treball, esperança de trobar treball, apuntat als serveis públics d'ocupació.

Començant l'anàlisi, el 27 de març, 286 persones van pernoctar en algun dels centres habilitats a Mallorca. La gran majoria dels quals eren homes, per a ser exactes, 221 (la qual cosa representa un 77,3 % del total) i 64, eren dones (22,4 % del total). Per tant, la major part de les persones que dormen en centres són homes. Respecte a l'edat, la mitjana d'edat entre tots dos, és molt semblant, sent de 52,6 anys la dels homes i 52,3 anys la de les dones. No obstant això, es diferencien en la seva edat mínima, destacant la dels homes amb 16 anys i l'edat màxima, en la qual independentment del gènere, es tracta d'edats molt elevades per a una situació d'extrema exclusió, 84 anys.

Localització

El nombre total de persones censades es reparteix entre tots els centres, dels quals destaca Casa de Família, per ser el més nombrós, amb un total de 126 persones, 96 homes i 30 dones, seguit pels centres de Sa Placeta i Ca l'Ardiaca amb un nombre semblant (al voltant dels 45).

Taula 1. Mitjana d'edat

	HOME	DONA	NS/NC	TOTAL	%
Casa de Família	96	30		126	44,1%
Sa Placeta	36	10	1	47	16,4%
Alberg de Manacor	19	5		24	8,4%
Ca l'Ardiaca	34	12		46	16,1%
Can Gazà	8	0		8	2,8%
Es Refugi	11	0		11	3,8%
Pastoral Penitenciària	4	0		4	1,4%
Primera acollida	13	7		20	7,0%
TOTAL	221	64	1	286	100%

Font: Elaboració pròpia

Per tant, trobem que la majoria de centres tracten d'adaptar la seva atenció a una problemàtica concreta i a un perfil determinat. Així ho demostra la taula següent (taula 2), en la qual s'aprecia el perfil i rang d'edat segons les característiques del centre.

Taula 2. Edat i centre

	16-19		20-29		30-39		40-49		50-59			60-69		70-79		més 80		NS/NC		
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	SD	H	D	H	D	H	D	H	D	
Alberg de Manacor	1		3		3	3	2	1	7			1	1	2						
Ca l'Ardiaca	2		2		1	2	7	2	12	4		8	4	2	1				1	
Ca'n Gazà							1		4			3								
Casa de Família			1		8	1	7	7	30	10		37	9	11	1	1	1	1		
Es Refugi					1		3		3			3		1						
Pastoral Penitenciària			1						3											
Primera acollida			1	2	5		5	2	2	2			1							
Sa Placeta			5		15	1	14	4		5	1	1								

Font: Elaboració pròpia

Malgrat això, les estades en els centres, mostren que les persones solen romandre entre els 2 anys (67 persones, 23,4 %) i d'un a cinc mesos (64 persones, 22,4 %) com a mitjana de temps. Però la situació d'exclusió residencial és un continuum de situacions que fan difícil sortir completament i prova d'això és la pregunta de quan es van trobar per primera vegada en aquesta situació, en la qual la gran majoria, un 62,2 % (139 homes i 40 dones), afirma fer més de dos anys, mentre que un 36,7 % (81 homes i 23 dones) es va veure per primera vegada en situació d'exclusió residencial greu fa menys de dos anys.

No obstant això, les persones enquestades manifesten que abans de trobar-se en aquesta situació, tenien una situació residencial normalitzada, ja que un total de 81,1 % residien en la seva pròpia casa (35 %, 74 homes i 26 dones), en un pis compartit (23,1 %, 49 homes i 17 dones), amb familiars (12,2 %), amb amics (5,9 %) o en una pensió (4,9 %). Mentre que només el 17,3 % es trobava en una situació d'exclusió residencial (carrer, pis ocupat o altres institucions).

Perfil

Pel que fa a la distribució d'edat, el resultat obtingut fa evident que la població que resideix en centres és una població majoritàriament envellida i encara que la gran majoria encara es troba en una franja de mitjana edat i en una etapa laboral activa, destaca el gruix que forma el tram d'edat de 40 a més de 60 anys, en el qual trobem un total de 185 homes i 55 dones, el percentatge de les quals representa un 84,3 % del total, entre tots dos gèneres.

Taula 3. Mitjana d'edat

	HOME	DONA	NS/NC	TOTAL	%
Menor 23	6	1		7	2,4%
De 24 a 39	28	8		36	12,6%
De 40 a 59	115	37	1	153	53,5%
Major 60	70	18		88	30,8%
NS/NC	2			2	0,7%
TOTAL	221	64	1	286	100%

Font: Elaboració

L'estat civil reflecteix una situació de solitud en les persones que es troben residint en centres, ja que les situacions de "sense parella" (97 homes i 16 dones), "separat/ada" (19 homes i 9 dones) i de "divorciat/ada" (68 homes i 17 dones) representen un 79 % del total de la mostra, o el que és el mateix, 184 homes i 42 dones. Mentre que la resta de situacions (casat/ada, parella de fet o en parella), únicament representen un 21 %.

Respecte a la nacionalitat, observem com, en contra dels prejudicis i la creença popular, la majoria de persones que pernocten en centres són europeus (78 %), dels quals destaquen les persones de nacionalitat espanyola, representant un 69,6 %, compost per un total de 199 persones (157 homes i 42 dones), seguits per persones de nacionalitat marroquina amb un percentatge del 5,9 % (14 homes i 3 dones). A més, cal destacar que de les 199 persones de nacionalitat espanyola, 96 d'elles són de Balears, en concret, 74 homes i 22 dones (48,2 % del total d'espanyols).

Taula 4: Nacionalitat

	HOME	DONA	NS/NC	TOTAL	%
UNIÓ EUROPEA					
Belga	1			1	0,3%
Búlgara	4	1		5	1,7%
Eslovaca	1			1	0,3%
Espanyola	157	42		199	69,6%
Francesa	1	1		2	0,7%
Holandesa	1			1	0,3%
Italiana	3			3	1,0%
Polaca	1			1	0,3%
Portuguesa	2			2	0,7%
Rep. Checa	1	1		2	0,7%
Romanesa	3	1		4	1,4%
Hongaresa		1		1	0,3%
Sense determinar		1		1	0,3%
TOTAL	175	47		223	78%

	HOME	DONA	NS/NC	TOTAL	%
FORA DE LA UNIÓ EUROPEA					
<i>Argelina</i>	1			1	0,3%
<i>Argentina</i>	3	1		4	1,4%
<i>Azerbaidjan</i>		1		1	0,3%
<i>Brasilenya</i>	3	3		6	2,1%
<i>Xilena</i>	1			1	0,3%
<i>Colombiana</i>	6	2		8	2,8%
<i>Cubana</i>	1	1		2	0,7%
<i>Equatoriana</i>	2			2	0,7%
<i>Ghanesa</i>	1			1	0,3%
<i>Guinea Equatorial</i>	2			2	0,7%
<i>Malinesa</i>	1			1	0,3%
<i>Marroquina</i>	14	3		17	5,9%
<i>Nigeriana</i>	2	2		4	1,4%
<i>Paquistanesa</i>	1			1	0,3%
<i>Peruana</i>	1			1	0,3%
<i>Russa</i>		2		2	0,7%
<i>Salvadorenys</i>	1			1	0,3%
<i>Senegalesa</i>	3			3	1,0%
<i>Uruguaians</i>		1		1	0,3%
<i>Veneçolana</i>	3		1	4	1,4%
TOTAL	46	16	1	63	22%

Font: Elaboració pròpia

És interessant observar al detall les franges d'edat segons la seva nacionalitat, observem que el gruix de les persones que es troben en centres es troba en les franges d'edat dels 50 als 69 anys, sobretot, en el cas de la nacionalitat espanyola, mentre que en el cas de les persones d'una altra nacionalitat, no solen superar els 59 anys, sinó que es troben en franges d'edat inferiors.

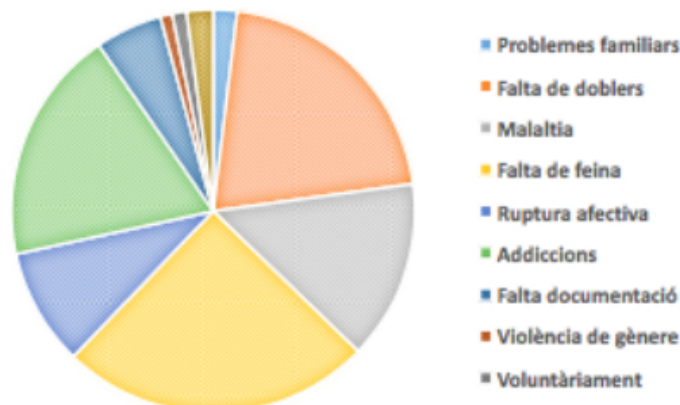

Taula 5: Nacionalitat i edat

	16 -19		20 - 29		30 - 39		40 - 49		50 - 59			60 - 69		70 - 79		més 80		NS/NC	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	SD	H	D	H	D	H	D	H	D
Americana													1						
Argeliana					1														
Argentina					1		1	1				3	1						
Azerbaidjan							1												
Belga									1										
Brasilenya					1		1	1	1				1						
Búlgara					2		1		1				1	1					
Xilena									1										
Colombiana				1	3		2	1	1										
Cubana				1			1												
Equatoriana	1								1										
Eslovaca									1										
Espanyola			3		8	4	24	7	58	16	1	45	10	13	2	1	1	2	
Francesa					1								1	1					
Ghanesa	1						1												
Guineana equatorial									2										
Holandesa									1										
Italiana							1		2										
Malinesa							1												
Marroquina	1		3		4	1	3	2	1			1							
Nigeriana						1		1	1			1							
Paquistanesa												1							
Peruana			1																
Polaca									1										
Portuguesa												1		1					
Rep. Checa									1	1									
Romanesa						1	2		1										
Russa								2											
Salvadorenya			1																
Senegalesa							2		1										
Hongaresa								1											
Uruguaiana							1			1									
Veneçolana					2							1							

Font: Elaboració pròpia

Encara que, sens dubte, si alguna pregunta suscita interès en l'aspecte relacionat al perfil, és la dels motius que l'han portat a la situació actual. Les persones que van contestar l'enquesta, podien triar fins a tres opcions de les plantejades, de les quals destaquen, per ordre d'importància, la falta de treball (130) seguit per la falta de diners (109) i les addiccions (98).

Gràfic 2: Motius que l'han portat a la situació actual

Font:Elaboració pròpia

Situació

Un dels avantatges de l'enquesta feta per l'IMAS és de poder conèixer, no només les dades sobre la localització i el perfil de les persones que pernocten en els centres (com hem fet fins ara), sinó la de conèixer una mica més la seva situació actual, el seu projecte de vida, l'estat de salut... Així doncs, relacionat amb això darrer, un 27,3 % de les persones comenten no tenir problemes de salut, mentre que, si agrupem una sèrie de malalties segons la seva etiologia, trobem que la majoria refereix problemes de salut mental, un 13,3 % del total (24 homes i 13 dones). Respecte a la resta de malalties, els problemes físics i orgànics, és, com a malaltia específica, l'epilèpsia el que representa el percentatge menor, amb un 1,7 %.

Taula 6: Problemes de salut

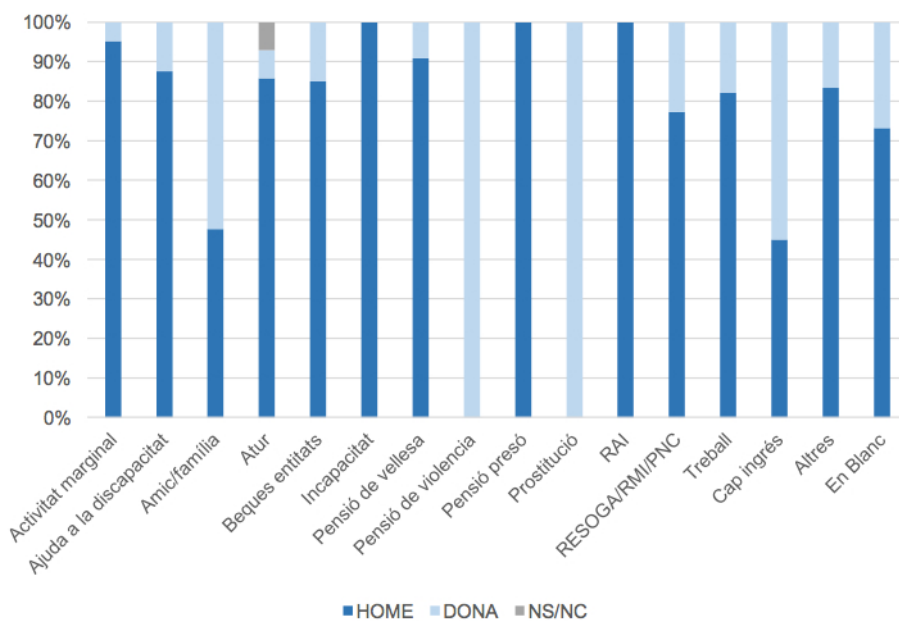
	HOME	DONA	NS/NC	TOTAL	%
Problemes cardíacs	15	2		17	5,9%
Càncer	3	4		7	2,4%
Deteriorament cognitiu	16	4		20	7,0%
Salut mental	24	13	1	38	13,3%
Diabetis	5	3		8	2,8%
Epilèpsia	3	2		5	1,7%
Hepatitis C, VIH	14	6		20	7,0%
EPOC	10	1		11	3,8%
Problemes físics	14	6		20	7,0%
Problemes orgànics	19	4		23	8,0%
Depressió	4	2		6	2,1%
No en té	67	11		78	27,3%
Sí, però no específica	4	4		8	2,8%
En blanc	23	2		25	8,7%
TOTAL	221	64	1	286	100%

Font: Elaboració pròpia

Corroboren aquestes dades, les preguntes següents de l'enquesta, ja que el 71,7 % dels enquestats pren medicació de manera habitual (151 homes i 53 dones) i només un 26,9 % (54 homes i 22 dones) ha patit un ingrés hospitalari el darrer any.

Una altra dada important, i que reflecteix la situació en la qual es troben les persones que pernocten o resideixen en centres, davant de les persones que es troben en situació de carrer, és la manera en què obtenen ingressos. Com sabem, moltes de les prestacions i/o les possibilitats laborals que ofereix el mercat ordinari, estan supeditades a una sèrie de compromisos que requereixen una situació residencial estable. Així ho demostra el gràfic següent en el qual destaquen el treball, amb un 13,6 % (32 homes i 7 dones) i les prestacions com la renda social garantida (RESOGA), la renda mínima d'inserció (RMI) i la pensió no contributiva (PNC) amb un 15,4 % (34 homes i 10 dones), són en les que hi ha més persones. Així mateix, destaquen dades com que un 7,7 % rep una pensió de vellesa (que pot influir en la cronificació d'aquestes situacions), un 7,3% recorre a activitats marginals i un 7 % no tingui cap mena d'ingrés, sense oblidar l'augment de la vulnerabilitat per qüestió de gènere, ja que un 0,7 % de dones recorre la prostitució com a manera per a obtenir ingressos.

Gràfic 3: Font d'ingressos

Font: elaboració pròpia

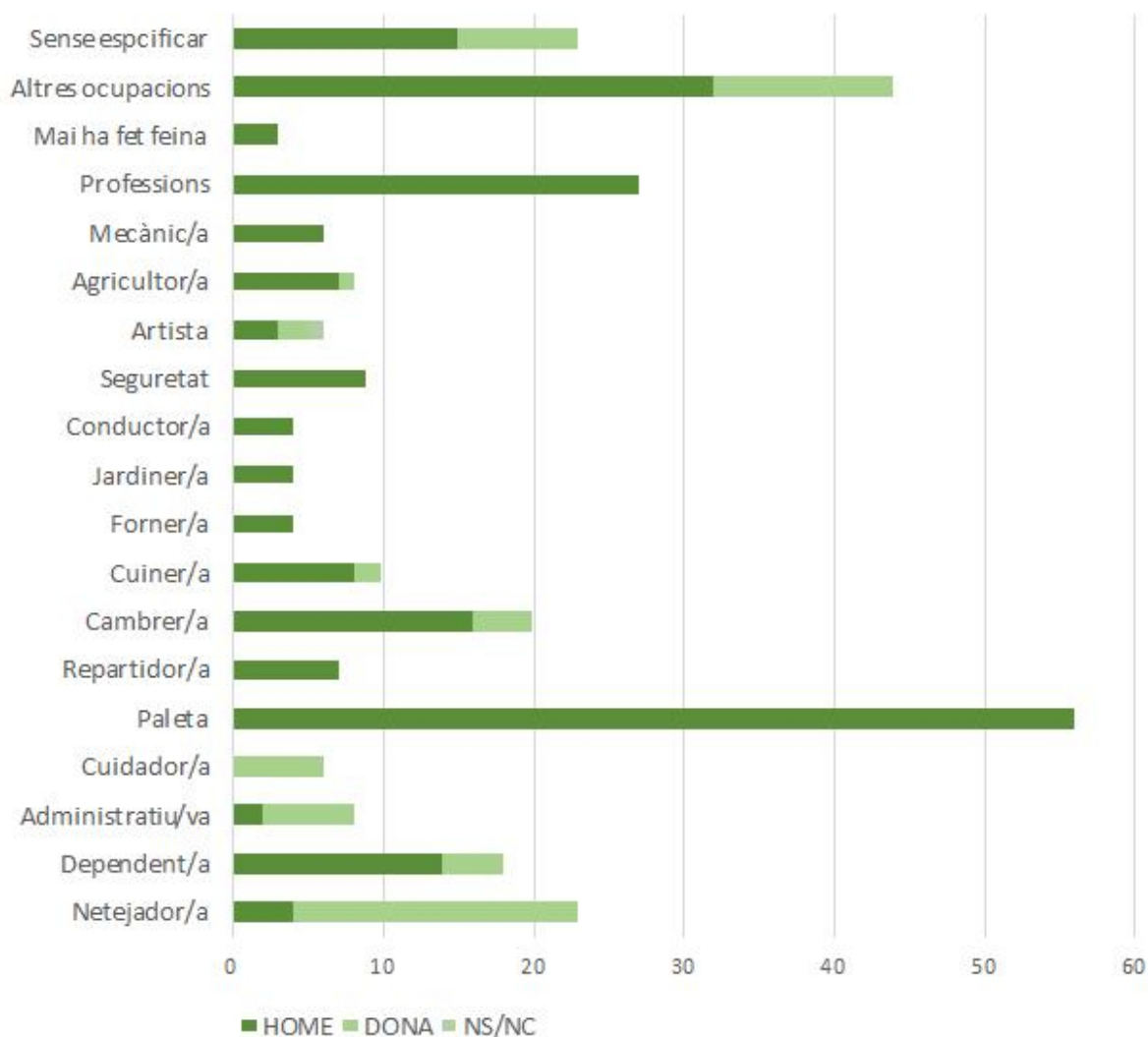
A més, la situació de les persones que pernocten en centres també millora respecte als delictes, ja que un 49,3 % afirma no haver patit cap agressió, davant del 40,5 % que afirma haver patit robatoris (16,4 %), insults i/o amenaces (12,6 %), agressions físiques (9,4 %) i destaca la dada de les agressions sexuals que, de nou, demostra la situació de vulnerabilitat per qüestió de gènere, ja que la pateixen, únicament, dones (6 en total, 2,1 %).

Laboral

Finalment, un aspecte que ens ajuda a conèixer més les persones que pernocten o resideixen en centres, són tots els factors relacionats amb el mercat laboral, ja que ens permet veure la trajectòria professional, la situació i les possibilitats que tenen davant el mercat laboral ordinari.

Un aspecte que ens ajuda a imaginar, encara més, el perfil de les persones que pernocten o resideixen en centres és la de l'ocupació exercida durant més temps, que al seu torn és un reflex de la situació del mercat laboral insular actual i passada, amb gran influència del sector serveis i de la construcció. Prova d'això és que un 29 % dels enquestats (83 homes) han exercit d'obrer i professions relacionades amb la construcció (electricista, lampista, pintor...). Mentre que, d'altra banda, si tenim en compte les professions del sector serveis (dependent/a, netejador/a, repartidor/a, cambrer/a, cuiner/a i jardiner/a) suposen un percentatge de 28,6 %. Així mateix, aquesta dada també ens permet comprovar la polarització del mercat laboral respecte al gènere, exemple d'això són les professions de neteja, exercida per 19 dones i 4 homes; o la de cuidadora, únicament és exercida per dones (6 en total), mentre que les professions de la construcció, únicament són exercides per homes.

Gràfic 4: Ocupació exercida durant més temps

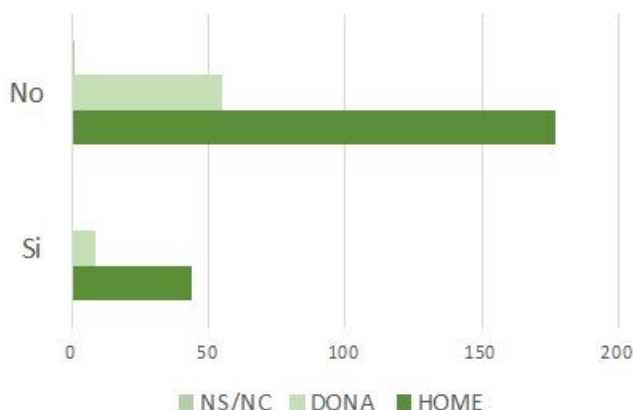

Font: Elaboració pròpia

Però la situació de l'exclusió residencial afecta a l'hora de la recerca d'ocupació, així ho demostren els enquestats, ja que gairebé la meitat d'ells, un 49,7 % no té l'esperança de trobar feina davant del 40,6 % que si la té. Dada relacionada directament amb la metodologia utilitzada per a buscar feina, ja que 79 persones, el 27,6 %, no busquen ocupació (65 homes i 14 dones) i un altre gran nombre, 104 persones, el 36,4 %, va deixar en blanc aquesta pregunta. No obstant això, 89 persones (70 homes i 19 dones), el 31 %, afirmen buscar ocupació mitjançant l'orientació laboral, la autocandidatura, el boca a boca la premsa o internet o mitjançant els serveis públics d'ocupació. Dada que correspon amb l'afirmació que el 35,3 % estan apuntats en el Servei d'Orientació de les Illes Balears, davant del 44,8 % que no.

Així mateix, i com hem vist anteriorment, alguna de les persones que pernocten o resideixen en centres, malgrat la seva situació de vulnerabilitat, aconsegueix accedir a un lloc de treball i el 18,5 % (44 homes i 9 dones), treballen. D'ells, el 56,6 % ho fa de manera irregular, davant del 43,4 % que ho fa de manera reglada. I, a més, un 50,9 % (de les 53 persones que treballen), té una jornada laboral de 20 h i 40 h, mentre que un 20,8 % té una jornada inferior a 20 h, fins i tot 5 persones (un 9,4 %) treballen menys de 10 h.

Gràfic 5: Fa feina actualment?

Font: Elaboració pròpia

D'altra banda, continua havent-hi un 81,5 % de les persones que no treballa, és a dir, 233 persones. El gruix d'aquestes, porta sense fer-ho entre 3 i més de 10 anys, un 53,2 %, mentre que una petita part, un 26,6 % fa 2 anys o menys que no ha trobat una ocupació.

Taula 7: Problemes de salut

	HOME	DONA	NS/NC	TOTAL	%
De 0 a 5 mesos	17	6		23	9,9%
De 6 a 12 mesos	15	3		18	7,7%
D'1 a 2 anys	13	7	1	21	9,0%
De 3 a 5 anys	32	9		41	17,6%
De 6 a 10 anys	24	8		32	13,7%
Més de 10 anys	41	10		51	21,9%
Sense especificar	35	9		44	18,9%
Mai ha fet feina	0	3		3	1,3%
TOTAL	177	55	1	233	100%

Font: Elaboració pròpia

Conclusions

Una persona que no té accés a un habitatge, a participar, a treballar, a formar-se, a cuidar la seva salut, a formar una família... que es troba en l'àmbit més sever de l'exclusió, sense llar: és una persona que no existeix. Dins de l'exclusió residencial, no només la falta, sinó també la pèrdua d'un lloc estable en el qual viure, suposa un impacte que afecta la intimitat, la dignitat, la salut i, fins i tot, la realització personal.

Els censos i recomptes de persones en situació d'exclusió residencial, ens permeten quantificar el nombre de persones que es troben en aquesta situació, però, si anem un pas més enllà, les enquestes (com aquesta que ha fet l'IMAS en els centres de la xarxa d'inclusió), ens permet acostar-nos una mica més a les dificultats, pors, expectatives i processos que han viscut totes les persones que es troben pernoctant o residint en centres.

Les dades obtingudes ens permeten observar com el procés del sensellarisme, contrari als prejudicis i les creences populars que solen ser persones «de mala vida», «joves sense ofici» i/o «estrangers», pot afectar a tota mena de persones, independentment de la seva situació. Exemple d'això és que un 81,1 % tenien una situació residencial normalitzada abans de trobar-se pernoctant i/o residint en un centre. A més, unes 199 persones (69,9 %) són de nacionalitat espanyola dels quals, 96 persones, són nascuts a Balears, mentre que la nacionalitat següent més nombrosa és la marroquina, amb un total de 17 persones. I finalment, les dades demostren que ens trobem davant una població envellida, ja que el gruix d'edat de les persones enquestades està entre els 50 i 69 anys.

A pesar que l'exclusió residencial és una de les situacions més extremes de les situacions d'exclusió, les preguntes relacionades amb el mercat laboral, han demostrat ser un reflex de la situació del mercat laboral insular actual i passat, ja que les professions majoritàries són del sector serveis (28,6 %) i de la construcció (29 %). A més, hem pogut comprovar que algunes de les persones dels centres de la xarxa d'inclusió enquestades, aconsegueixen accedir a una ocupació (18,5).

Finalment, és important destacar la vulnerabilitat i invisibilització que es produeix segons el gènere quan parlem de persones en situació d'exclusió residencial. Exemple d'això és que únicament 9 dones aconsegueixen accedir a una ocupació i quan ho fan, sol ser en els perfils de neteja, (19 dones, 4 homes) o la de cuidadora (6 dones), sense comptar les que es veuen obligades a exercir la prostitució (2 dones).

Per això, després de l'anàlisi dels centres, les persones sense llar no haurien de representar una alarma social en les societats contemporànies basades en un Estat de Dret en el qual s'enalteix l'individu, s'abandera la llibertat i es fomenta la mobilitat laboral.

Bibliografia

- Alarco, J. J., i Álvarez-andrade, E. V. (2012). Google Docs: una alternativa de encuestas online. *Cartas al director*, núm. 15 (1), p.9-10.
- Cabrera, P., i Rubio, M. (2008). «Las personas sin hogar, hoy». *Revista Del Ministerio de Trabajo e Inmigración*, núm. 75, p. 51–74.
- Colau, A., i Alemany, A. (2012). *Vidas Hipotecadas. De la burbuja inmobiliaria al derecho a la vivienda*. Angle Editorial, Cuadrilátero Libros. Consulta: <https://afectadosporlahipoteca.com/2012/12/10/vidas-hipotecadas-descarga-libro-plataforma-afectados-hipoteca/>
- Comité de las Regiones. Consejo de la Unión Europea. (2014). Dictamen del Comité de las Regiones (2014/271) relativa a la Estrategia europea para las personas sin hogar. *Diario Oficial de la Unión Europea. Serie C*, (271, 25 de Junio de 2014), 36–39.
- Cruz Roja. (2016). *IV Estudio personas sin techo Zaragoza 2016*. (Intervención social de Cruz Roja, Ed.). Cruz Roja España.
- Juan, M. (2015). «El derecho a una vivienda, una cuestión de derechos humanos». *Revista Cátedra Paralela*, núm. 12, p. 13–36.
- Ministerio de Sanidad Servicios Sociales e Igualdad. (2015). *Estrategia Nacional Integral para Personas Sin Hogar 2015-2020*. Madrid.
- Observatorio Hatento. (2015). *Muchas Preguntas Algunas respuestas*. Madrid.
- Pinar, J., i Caballol, J. (2010). «Construyendo relaciones. Intervención psicosocial con personas sin hogar». *Asociacion Realidades y Fundación RAIS*, num.1, 248.
- Sales i Campos, A. (2016). «Sinhogarismo y exclusión social». *Revista de Treball Social. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya*, núm. 209, p. 9-25.
- Trilla, C. (2009). «La Ley del derecho a la vivienda: aspectos más destacados». *Revista Catalana de Dret Públic*, núm. 38, p.1-19.
- Uribe, J. (2015). *De la calle al hogar. Housing First como modelo de intervención y su aplicación en Barcelona*.